

בראשית מקץ פתרון

יוסף עומד לפני פרעה, עבד שיצא מבית האסורים לפני השליט הבלתי מעורער של ארץ מצרים. פרעה מספר לו את חלומותיו, ויוסף ללא שום גמגום פותר אותם. הוא אינו מסתפק בכך אלא שללא שנשאל כלל, מציע פתרון למצב הבעייתי שאותו הציג בפתרון החלום.

יוסף אינו הראשון המנסה לפתור את חלומותיו המוזרים של פרעה, קדמו לו "כל חרטומי מצרים וכל חכמיה", שניסו ללא הצלחה להציע פתרון, אך ניתקלו באי אמון מצידו של פרעה, שלא השתכנע באמיתתם של הפתרונות. פרעה שאינו מוכן לקבל את הפתרונות של כל המומחים של ארץ מצרים מוכן לקבל ללא היסוס, את הפתרון של אדם שעל פי השמועה צבר ניסיון בפתרון של שני חלומות.

מדוע? מה הביא את פרעה להאמין בפתרון זה יותר מאשר הפתרונות שהובאו לו לפני כן? המדרש ובעקבותיו רש"י מביאים דוגמא לפתרונות אותם ניסו להציע חכמי מצרים "שבע בנות אתה מוליד, שבע בנות אתה קובר". מהו ההבדל העקרוני בין פתרונות אלו לפתרונותיו של יוסף? מדוע הגיוני יותר לחשוב שהחלום מדבר על שבע שנים ולא על שבע בנות?

תשובות רבות ניתנו לשאלה זו, ואנו נלך בעקבותיו של שד"ל (שמואל דוד לוצאטו). ההבדל בין פתרונותיו של יוסף לפתרונות האחרים לא היה ההגיון החזק יותר שבו, אלא התוצאה. כאשר פתר אחד מן החרטומים, "שבע בנות אתה מוליד ושבע בנות אתה קובר", נותר פרעה עם מסר שאין לו מה לעשות בו. החלום לפי פתרון זה רוצה לגלות עתיד מסויים עליו אין אפשרות להשפיע, ואין הוא דוחף לשום פעולה מסויימת.

פתרונותיו של יוסף שונה באופן מהותי מכיוון שהוא דוחף לפעולה. דבריו האחרונים של יוסף על ההכנה הראויה לארץ מצרים כדי לקדם את פני הרעה, שינו אצל פרעה את ההתייחסות לדבריו. אין כאן מסר נבואי בלבד, אלא קריאה לפרעה להתעשת ולהכין את עמו ואת ארצו לתקופה הקשה העתידה לעבור עליהם. כאשר שמע פרעה את הדברים האלו, היה משוכנע כי זהו פתרונו האמיתי של החלום. פרעה הבין מה שצריך כל אחד מאיתנו להפנים – הקשר עם הקב"ה אינו בנוי על בסיס של התעניינות אינטלקטואלית. כאשר אנו מקבלים מסר מן הקב"ה, השאלה הראשונה שעלינו לשאול היא מה מחייב אותנו מסר זה מבחינה מעשית. אין לקב"ה עניין למסור לנו מסרים רק כדי לגלות לנו את העתיד או לשם סיפוק יצר הסקרנות שלנו. אנו עוסקים כאן בעולם הזה בעבודה מעשית, וכדי לבחון אם מסר מסויים הוא אמיתי או לא, עלינו לשאול, בין השאר, האם הוא מביא לאקטיביות או לפאסיביות.

את המסרים מן הקב"ה אנו יכולים לקבל בדרכים שונות ומגוונות, שרק אחת מהן היא נבואה או חלום. אנו מקבלים אותם דרך ההיסטוריה הכללית והאישית, דרך חיי היום יום. עלינו להיות קשובים אליהם, ולא להחמיץ את השעה כרעה ששמעה את קול הדוד דופק, בשיר השירים, ומתוך עצלות והתמהמהות הפסידה את הפגישה המקווה איתו (כדאי לעיין במאמר "קול דודי דופק" של הרב סולוביצ'יק כדי לקבל פירוש אקטואלי לפסוקים אלו). יש לנצל רגעי חסד אלו כדי "לשמוע, ללמוד ו... לעשות"

שבת שלום

יעקב (יוקי) מאיר